

ZABUDNUTÉ TAJOMSTVO SV. JÁNA PAVLA II.

367/2015

www.inky.sk

1. 5. 2015

Dve podmienky živej farnosti – prečo práve bazové spoločenstvá? – odpoveď je v Trojici... – ... a v časnosti

Vo svojej apoštolskej exhortácii o živote laikov v Cirkvi sv. Ján Pavol II. píše o farnosti toto: „Aby sa všetky tieto farnosti stali živými kresťanskými spoločenstvami, musia sa dotyčné miestne autority starať o to, aby: a/ boli farské štruktúry prispôsobené situáciám s veľkou flexibilitou, ktorú umožňuje cirkevné právo predovšetkým podporovaním účasti laikov na pastoračnej zodpovednosti; b/ rástli malé bazové spoločenstvá, nazvané aj živé spoločenstvá, v ktorých veriaci vzájomne môžu hlásať Božie Slovo a môžu byť činnými v službe a v láske. Tieto spoločenstvá sú v spoločenstve so svojimi pastiermi opravdivými skonkrétňeniami cirkevného communia a centrami evanjelizácie...“⁴⁴ Nevie, či sa týmto slovám v praxi venuje dostatočná pozornosť, pritom sú písané veľmi vážne. Pápež v podstate hovorí, že ak sa tieto dve podmienky nesplnia, tak farnosti najskôr nebudú živými spoločenstvami a teda budú mŕtve. Prečo?

Naším zásadným cieľom, ktorý presahuje všetky ostatné ciele, je *spása duší*. Ona je súčasne aj vrcholnou oslavou Krista Boha, ako sám Kristus na margo spasených učeníkov hovorí: „v nich som oslávený“ (Jn 17,10 SSV).

Spása znamená byť tam, kde je Kristus: „Keď odídem a pripravím vám miesto, zasa prídem a vezmem vás k sebe, aby ste aj vy boli tam, kde som ja“ (Jn 14,3 SSV). A pokiaľ by sme úplne neporozumeli, kde Kristus je, tak nám to polopaticky vysvetľuje Katechizmus: „Posledný cieľ celého Božieho poriadku spásy je, aby stvorenia vstúpili do dokonalej jednoty Najsvätejšej Trojice. Ale už teraz sme povolaní na to, aby v nás prebývala Najsvätejšia Trojica.“ (KKC 260). To ale nie je nejaké „miesto“, ale „stav“, v ktorom dokonale žijeme Boží život podľa Božej vôle: „Nebo nie je miesto kdesi vo vesmíre. Je to stav večnosti. Nebo je tam, kde sa uskutočňuje Božia vôľa bez najmenšieho odporu. Nebo je aj vtedy, keď život dosiahne najvyššiu intenzitu a blaženosť“ (Youcat 52)

Tomuto životu sa musíme s pomocou Božej milosti naučiť, pretože život, to nie je *vec*, ktorá by sa dala dať a ktorú by sme od Boha mohli dostať ako nejaký darček „za odmenu“ zabalený v krabíčke. Je to niečo, k čomu sa dá len *pozvať*. A toto pozvanie sa dá prijať len tak, že sa od Krista – Boha v ľudských podmienkach a nám podobného vo všetkom (Flp 2,7) okrem hriechu (1Pt 1,19) – učíme byť, žiť, myslieť ako On, milovať ako On a tvoríť vzťahy ako On. Slovam Jána: „Kto hovorí, že ostáva v ňom, má aj sám žiť, ako žil on“ (1 Jn 2,6 SSV). Preto sa kresťania v Písme od samého počiatku nenazývajú ani *uctievačmi* Krista, ani nijako podobne, ale *učeníkmi* Krista, porov.: „V Antiochii učeníkov prvý raz nazvali kresťanmi“ (Sk 11,26 SSV). Podstatou identity kresťana je učeníctvo, v ktorom sa učí myslieť ako Kristus (Flp 2,5), milovať ako Kristus (Ef 5,2) a vôbec, vo všetko napodobňuje Boha (Ef 5,1), ktorý Je Láska (1 Jn 4,16).

A pretože tento život je životom Trojičného spoločenstva

Boha, tak ani my nemôžeme tento život žiť a učiť sa ho žiť sami, ale len v spoločenstve: „Nikto sa nedostane do neba nejakou asociálnou cestou. Ten, kto myslí iba na seba a na spásu vlastnej duše, žije asociálne. Niečo také nie je mysliteľné ani v nebi ani na zemi. Boh predsa nie je asociálny; nie je to osamelá a do seba uzavretá bytosť. Boh v Trojici je v sebe „sociálny“, je to spoločenstvo, večné delenie sa o lásku. Podľa Božieho modelu je aj človek orientovaný na vzťahy, delenie sa, spoluúčasť a na lásku. Máme zodpovednosť jeden za druhého.“ (Youcat 122). Preto Kristus zanechal po sebe Cirkev, ktorá je obrazom Trojice, ako učí Koncil: „A tak sa celá Cirkev javí ako „jednotou Otca, Syna a Duchu Svätého zhromaždený ľud.“ (Lumen gentium 4, citujúc sv. Cypriána Kartáginského) – a nadväzuje Katechizmus: „Svet bol stvorený kvôli Cirkvi,“ hovorili kresťania prvých čias. Boh stvoril svet kvôli účasti na svojom božskom živote. Táto účasť či spoločenstvo sa uskutočňuje „zhromažďovaním“ ľudí v Kristovi a toto „zhromažďovanie“ je Cirkev. Cirkev je cieľom všetkých vecí.“ (KKC 760). Ona je nástrojom, cestou i cieľom: Manželkou Baránkovou (Ef 5,25), Nebeským Jeruzalemom (Zjv 21,9), samým Nebom: „Cirkev je nebeská a nie je ničím iným ako nebom“ (sv. Ján Zlatoústý).

Cirkev tak už tu na zemi žije život Trojice, ktorého základným znakom je úplná, podstatná jednota lásky, ako podotýka filozof Rémi Brague: „Bůh je tak bytostne láska, že jednota, ktorá je v jistém smyslu jeho definícií, je prostým dôsledkom lásky.“ (S. Weil) A pretože táto jednota je jednotou blíženskej lásky, proto je trojiční - vnútorný život Trojice, ktorý zároveň spojuje i odlišuje, má v Bohu za jediný zákon sebe samu, a práve svobodným pôsobením tohoto zákona se Bůh stává trojicí. Pro křesťany znamenají slova „Bůh je jeden“ totéž jako „Bůh je láska“. Podobně vlastně i všechna jména, která křesťané Bohu dávají, jsou jen synonyma pro vznešenost blíženskej lásky.“ Je jasné, že plnosť intenzity tejto jednoty dosiahneme až vo Večnosti, ale napriek tomu aj tu, v časnosti, Cirkev ako spoločenstvo žije maximálnu možnú intenzitu tejto jednoty, pretože je to požiadavka Trojičnej lásky, ktorou je preniknutá a ak by to tak nežila, nebola by viac Cirkvou, ale len akousi „náboženskou organizáciou“, alebo niečím podobným. Svedčí o tom zase Písmo, keď nás informuje: „⁴⁴ Všetci, čo uverili, boli pospolu a všetko mali spoločné. ⁴⁵ Predávali pozemky a majetky a rozdeľovali ich všetkým, podľa toho, ako kto potreboval. ⁴⁶ Deň čo deň svorne zotrvali v chráme, po domoch lámali chlieb a s radosťou a úprimným srdcom požívali pokrm. ⁴⁷ Chválili Boha a boli milí všetkému ľudu“ (Sk 2,44-47 SSV). A ešte raz: „³² Množstvo veriacich malo jedno srdce a jednu dušu. A nik z nich nehovoril, že niečo z toho, čo mal, je jeho, ale všetko mali spoločné“ (Sk 4,32 SSV). Pavol preto rád hovorí o Cirkvi ako o jedinom Tele Krista (Rim 12,5), v ktorom platí: „Už niet Žida ani Gréka, niet otroka ani slobodného, niet muža a ženy, lebo vy všetci ste jeden v Kristovi Ježišovi“ (Gal 3,28 SSV). Alebo slovami sv. Augustína: „Preto sa v nej

údy starajú navzájom jeden o druhý: ak trpí jeden úd, trpia spolu s ním všetky údy, a ak vychvaľujú jeden úd, radujú sa s ním všetky údy. Počúvajú totiž aj zachovávajú toto slovo: „Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom.“ Nie tak, ako sa milujú tí, čo zvädzajú, ani tak, ako sa milujú ľudia preto, že sú ľuďmi. Ale tak, ako sa milujú preto, že sú bohmi a všetci sú synmi Najvyššieho, aby boli bratmi jeho jediného Syna, a milujú sa navzájom tou láskou, ktorou ich miluje on, aby ich priviedol k cieľu, ktorý im postačí, ... keď bude Boh všetko vo všetkom.“

Toto nakoniec vyjadruje aj Eucharistia. Ježiš sám v nej s Cirkvou tvorí túto krajinu jednotu, keď jej dáva svoje božské Telo a svoju božskú Krv – teda celého Seba ako Chlieb Života – a súčasne v nej prijíma za svoje jej ľudský organizmus, telo tvorené učeníkmi. Súčasne je ale Eucharistia návod pre nás, ktorý nám hovorí, ako tvoriť Cirkev: tým, že Kristovi, s Kristom a v Kristovi dávame aj my svoje vlastné telo, svoju vlastnú krv, celých seba, aby sme tak zdieľali a boli zdieľaní v jedinom Tele Cirkvi, ktoré sa z účasti na Eucharistii (lat. *communio*!) rodí: „my mnohí sme jedno telo, lebo všetci máme podiel na jednom chlebe“ (1 Kor 10,17 SSV). Nie nadarmo nás Cirkev nabáda a učí, že celý náš život musí byť v samej svojej podstate eucharistický.

A až vtedy, keď sme takto zjednotení, Jedno Telo v Jednom Tele a konečne sme Kristom a v Kristovi tvoríme Cirkev, vzťahuje sa na nás aj prisľúbenie: „A keď ste Kristovi, ste Abrahámovým potomstvom a podľa prisľúbenia dedičmi“ (Gal 3,29 SSV) – pretože sme ono dedičstvo, Boží Trojičný život, aj skutočne prijali a skutočne ho už v Cirkvi žijeme a stále viac si ho osvojujeme a teda naozaj sme sa tak onými dedičmi stali.

Má to logiku, že?

A tu sa konečne dostávame k jadrú problému: Žiť takúto jednotu vyžaduje nielen veľkú lásku a zomretie seba a svojmu sebecstvu („Lebo kto zomrel, je ospravedlnený od hriechu“ (Rim 6,7 SSV)) – ale vyžaduje to aj množstvo času. Vo Večnosti, kde, obrazne a po ľudsky povedané, budeme mať na túto jednotu navzájom v Bohu všetku nekonečnú večnosť, to nie je problém. Tu, na zemi, kde sú naše možnosti čo do času aj priestoru dramaticky obmedzené, to ale je veľký problém, ktorý nám v podstate dáva iba tri možnosti a z toho iba jedno riešenie:

- Skúsime túto jednotu tvoriť so všetkými farníkmi, ktorých sú rádovo stovky, občas tisícky. Pretože ale je to nad naše sily a schopnosti a, ako hovoria odborníci, okrem našej rodiny dokážeme zvládnuť najviac tak ak tých dvanásť ďalších intenzívnych vzťahov s dvanástimi inými ľuďmi, tak v praxi žiadnu jednotu nevytvoríme. Cirkev sa nekoná...
- Vykašleme sa na túto jednotu a uspokojíme sa s bežným „náboženským životom“: kostol spoved', doma sa pomodlíme, v podstate si každý žijeme svoje náboženstvo sami a súkromne, tí akčnejší sa občas stretnú na nejakom stretku, akcii, podujatí, chválach, púti,... Výsledok je rovnaký ako v predchádzajúcom bode: Cirkev sa zase nekoná...
- Tretia možnosť a jediné riešenie je to, ktoré objavila už Cirkev v Jeruzaleme na samé Turice: byť *spoločenstvom malých spoločenstiev*. Čiže štrukturovať farnosť tak, aby ju tvorili malé komunity typu „Moja rodina + 12 ďalších ľudí“, ktoré sú dostatočne malé na to, aby umožňovali opravdivú jednotu a opravdivé zdieľanie životov medzi ich členmi. Okolo nich potom budú existovať ďalšie podobné komunity, ku ktorých ich bude pútať rovnaká láska, ale v praxi predsa len nižší stupeň jednoty a zdieľania, úmerne klesajúcemu

objemu času strávenému spoločne a teda reálnej blízkosti medzi nimi – nie preto, že by sa od seba oddeľovali ako nejaké „minisekty“, ale preto, že proste žijú maximum jednoty, ktoré je tu, na zemi, v ich silách a viac už ani pri najväčšej snahe nedokážu a ani nemôžu...

V Skutkoch apoštolov tak čítame: „v ten deň sa pridalo asi tritisíc duší“ (Sk 2,41 SSV), súčasne ale čítame: „po domoch lámali chlieb a s radosťou a úprimným srdcom požívali pokrm“ (Sk 2,46 SSV). Inými slovami, táto masa tritisíc ľudí sa úplne normálne a spontánne vyformovala do spoločenstva malých komunít, ktoré sa schádzali po domoch, aby spolu zdieľali svoje životy, modlitbu, majetky, dokonca aj samú liturgiu. Na tento istý model narážame aj v Pavlových listoch, kde sa Pavol nerozpakuje nazývať ich „cirkvami“ (obdobne, ako sv. Ján Pavol II. upozorňuje, že v nich je prítomné *communio* Cirkvi, pretože tam a len tam je možné, aby skutočne aj bolo žité): „Pozdravujte Prisku a Akvilu, ... ⁵ Pozdravte aj cirkev v ich dome“ (Rim 16,3-5 SSV); „Pozdravte bratov v Laodicei aj Nymfu a cirkev v jej dome“ (Kol 4,15 SSV); „Pavol, ... milovanému Filemonovi, ... a cirkvi, ktorá je v tvojom dome“ (Flm 1,1-2 SSV).

Ak uvážime všetko toto, je nám jasné, prečo sv. Ján Pavol II. považuje farnosť, zloženú z týchto malých *bázových spoločenstiev* za podmienku toho, aby bola farnosťou živou, aby vôbec bola *cirkvou*: Je to totiž jediný možný spôsob, ako naozaj žiť vo farnosti jednotu Trojičného Božieho života a teda sa mu aj učiť a osvojovať si ho. Ak túto štruktúru nemáme, farnosť sa podľa sv. Jána Pavla II. stáva *mŕtvou*, niečo ako „zombie“: na jednej strane je tam ešte stále *kostra* v podobe farára, kostolníka, farskej budovy, kostola, organistu, katechéta a tak, stále sa ešte nejaká *hýbe* – obligátnych 10% príde v nedeľu na omšu do kostola (porov. PEP KC 2001-2006), usporiada sa nejaká púť, pobožnosť, jasličková, prvé sv. prijímanie a birmovka,... a prípadne iné *aktivity*, lenže *aktivity* nerovnajú sa život v Trojičnej jednote. A tak o takejto farnosti potom platia najskôr hrozivé slová Krista: „Poznám tvoje skutky; že máš meno, akoby si žil, ale si mŕtvý“ (Zjv 3,1 SSV).

Preto neprekvapuje, že sv. Ján Pavol II. hovoril o tejto štruktúre s takou naliehavosťou a na inom mieste o týchto spoločenstvách nepokryte píše: „Základňové (bázové) cirkevné spoločenstvá (známe aj pod inými menami) vyrastajú rýchlo v mladých cirkvách. Sú podporované biskupmi a ich konferenciami ako pastoračná priorita a osvedčujú sa ako centrá kresťanskej formácie a misionárskeho vyžarovania. Ide o skupiny kresťanov, ktorí sa stretávajú na rodinnej úrovni alebo v obmedzenom okruhu, aby sa modlili, čítali Písmo, prehlbovali si náboženské vedomosti a debatovali o cirkevných problémoch z hľadiska spoločného zaangažovania. Sú znamením života Cirkvi, pomocou pri hlásaní evanjelia a dobrým východiskom pre novú spoločnosť, ktorá je založená na "civilizácii lásky". ... Pretože Cirkev je spoločenstvo, sú nové základné spoločenstvá, ktoré žijú skutočne v jednote s Cirkvou, ozajstným prejavom spoločenstva a prostriedkom, ako vytvoriť ešte hlbšie spoločenstvo. Preto sú oprávnené veľkou nádejou pre život Cirkvi.“ (Redemptoris missio 51)

Váš Inky